

Комесар Мајкл Макграт

Комесар ЕУ за демократију, правду, владавину права и заштиту потрошача

cab-mcgrath-contact@ec.europa.eu

20. децембар 2024.

Одг: Помоћ при укључивању писменог и усменог превода у правно и административно окружење у Анексу 3. тачка 7 подтачка в) и тачка 8. подтачка а) Закона о вештачкој интелигенцији

Ваша екселенцијо, комесару Макграт,

Пишемо вам како бисмо вас обавестили о резервама заједнице правних писмених и усмених преводилаца, чланова удружења ЕУЛИТА¹, у вези са *Законом о вештачкој интелигенцији*² и нашој забринутости која се односи на чињеницу за писмено и усмено превођење није разматрано да укључује велики ризик у овом новом делу законодавства ЕУ. Сматрамо да је то грешка коју што пре треба исправити.

Знамо да је квалитет софтверских производа у нашем сектору значајно побољшан али такође знамо да степен тачности њихових излазних података није исти као код писмених и усмених преводилаца људских бића. Чврсто смо уверени да у осетљивим областима, као што су администрација, право, медицина и друге области, фокус треба да се задржи на укљученим ризицима. Чак и најмањи нетачан податак у писменом и/или усменом превођењу може довести до озбиљних последица за укључене стране и става смо да се такав ризик не сме предузети.

Стога тражимо да дате помоћ удружењу ЕУЛИТА у погледу измене тачке 8. подтачка а) (*Администрација правде и демократских процеса*) Анекса 3. Закона о вештачкој интелигенцији у вези са чланом 6. став 2. Закона, као и тачке 7. подтачка в) (*Управљање миграцијама, азилом и граничном контролом*) на начин којим би се међу високоризичне активности укључило писмено/усмено превођење које генерише вештачка интелигенција. Када се користе за писмено/усмено превођење, системи вештачке интелигенције се муче са сложеним контекстом, недоследни су, нису довољно прецизни за правне, административне, медицинске и друге текстове. Покаткад потврдне изјавне реченице претворе у одричне. Могу да додају неке фразе (халуцинације) или изоставе кључне делове реченице или исказа, имају проблем са сленгом и дијалектима, не разумеју емотивни контекст у којем се исказ даје и сл. Сматрамо да се у високоризичним окружењима као што су судство/полиција/здравство/миграције вештачка интелигенција не могу користити осим ако излазне податке не провере квалификовани стручњаци и ако правна одговорност за излазне податке није јасна. Такође ваља напоменути да су изворни подаци за излазне податке вештачке интелигенције са интернета, на којем се доста података доставља за неке језичке парове, нарочито у комбинацији са енглеским језиком, међутим података који би могли послужити као основ за друге језичке комбинације, нарочито који укључују језике мање заступљености, мало је или су чак и непостојећи.

Додатни проблем са машинским писменим/усменом преводом и писменим/усменом преводом који генерише вештачка интелигенција почива на чињеници да проблем правне одговорности остаје нерешен. Привредна друштва која развијају такав софтвер нису рада да преузму правну одговорност за генерисане

¹ Пуни чланови удружења ЕУЛИТА јесу 33 стручна удружења правних писмених и усмених преводилаца из земаља ЕУ. Више од 40 придружених чланова обухвата универзитете и истраживачке институције из ЕУ, као и стручна удружења, универзитете и појединце који нису из држава чланица ЕУ.

² Уредба (ЕУ) 2024/1689 Европског парламента и Савета од 13. јуна 2024. године о утврђивању хармонизованих правила о вештачкој интелигенцији и измени уредаба (ЕЗ) број 300/2008, (ЕУ) број 167/2013, (ЕУ) број 168/2013, (ЕУ) 2018/858, (ЕУ) 2018/1139 и (ЕУ) 2019/2144 и директива 2014/90/ЕУ, (ЕУ) 2016/797 и (ЕУ) 2020/1828.

излазне податке или је преузимају само у обиму плаћене накнаде за лиценцу за њихов производ. Правна одговорност лица (нпр. министра) који доноси одлуку да користи или примени такав софтвер у одређеној области такође није јасна. Упркос томе, недавно смо сведочили примерима из Републике Чешке³ и Грчке⁴ у којима лица која примењују вештачку интелигенцију у области писменог/усменог превођења у административним и правним поступцима дискутују употребу такве технологије без помињања њихове правне одговорности за излазне податке такве активности. У случају писменог/усменог превођења, наравно да је квалификовани писмени/усмени преводилац одговоран за исход. Сматрамо да чак и машински генерисане текстове/говоре или текстове/говоре које је генерисала вештачка интелигенција треба да провери квалификовани писмени/усмени преводилац који течно говори изворни и циљни језик и у стању је да провери предложене излазне податке.

Мисија удружења ЕУЛИТА укључује промоцију основних начела људских права и основних слобода и стандарда знатно вишег квалитета судског писменог и усменог превода. У погледу те две тачке, били смо изненађени када смо видела да чак и у правном и административном окружењу Закон о вештачкој интелигенцији занемарује ризике укључене у машинске преводе или писмене и усмене преводе које генерише вештачка интелигенција, а који негативно утицати на правична суђења, довести до ситуација у којима владавина права неће бити заступана и пут приступ правди неће бити пружен свим странама.

Тражимо вашу помоћ зато што у вашем портфолију видимо да сте одговорни, између осталог, за надзор примене Повеље о основним правима кроз годишњи извештај Европском парламенту и Савету, као и да ћете развити стратегију за коришћење дигиталних технологија, укључујући вештачку интелигенцију, како би грађански и кривични правосудни системи ЕУ били делотворнији, отпорнији и безбеднији. Такође ћете обезбедити да Општа уредба о заштити података (GDPR) остане у складу са дигиталном трансформацијом.

Хвала вам на издвојеном времену. Хвала вам унапред и на одговору на ову тему. Замолили бисмо вас да га доставите на имејл адресу info@eulita.eu.

Срдечно,

др Барбара Рован (Barbara Rován, PhD)

Председница удружења ЕУЛИТА

Послато у копији мејла на адресу: FRA – Агенција Европске уније за основна права information@fra.europa.eu

³Вит Ракусан, чешки министар унутрашњих послова, послао је у јесен 2023. године радну верзију Закона о странцима чешкој скупштини, у којој се предлаже да „сертификован технички уређај” треба користити за усмено превођење уместо усменог преводиоца који је регистрован у регистру усмених и писмених судских преводилаца. Предлог је од тада благо измењен. Доњи дом чешке скупштине га још увек није дискутовао.

⁴ У Грчкој, Георгијос Флоридис, министар правде, као и Димитрис Папастергију, министар дигиталне управе, недавно су дали неколико интервјуа медијима, у којима су дискутовали планирану правосудну реформу, укључујући намеру коришћења вештачке интелигенције за превођење кључних докумената у кривичним поступцима.